

Türkiye’de Çalışan Yoksullar Olarak Abdallar: Kırşehir İlinde Bir Araştırma

Emel İSLAMOĞLU* & Sinem YILDIRIMALI** & Cemal İYEM***

Özet

Küresel bir boyut kazanan yoksulluk sorunu günümüzde sadece işsizleri değil, çalışan kesimi de tehdit etmektedir. Çalışan yoksulluğu olarak adlandırılan bu durum, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli sorunlardan biridir. Bu çalışma çalışan yoksulluğunu Kırşehir İlinde kültürel miras taşıyıcısı olan Abdallar özelinde incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Kırşehir İli’nde yaşayan ve çalışan 22 yerel sanatçı ile mülakat yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; Abdalların çalışmalarına rağmen yoksul oldukları ve kendilerini de yoksul hissettikleri ortaya çıkmıştır. Ailenin toplam gelirlerinin çok düşük olması, düzenli ve sürekli olmayışı, temel ihtiyaçlarını karşılayamamaları ve geçim sıkıntısı yaşamalarından dolayı Abdalların çalışan yoksul olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırma sonucunda sosyal yardımların ve devlet desteğinin yetersiz olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Çalışan Yoksulluğu, Abdallar, Türkiye

Abdals as Poor People Working in Turkey: A Research in Kırşehir

Abstract

Nowadays, the problem of poverty, which has a global dimension, threatens not only the unemployed but also the working people. This situation, which is called poverty of working people, is one of the important problems in Turkey as it is in the whole world. This study aimed to investigate working poverty in Kırşehir province in terms of cultural heritage bearer Abdals. For this purpose, interviews were held with 22 local artists living and working in Kırşehir. At the end of the study; Despite their work, it was revealed that they were poor and they felt themselves to be poor. It is seen that the total income of the family is very low, that the Abdals are working poor due to the lack of regular and continuous, the lack of basic necessities and the livelihoods. In addition, it has been revealed that social assistance and state support are inadequate as a result of the research.

Key words: Poverty, Working Poverty, Abdals, Turkey

* Doç.Dr. Sakarya Üniversitesi, SBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, emelc@sakarya.edu.tr.

** Doç.Dr. Sakarya Üniversitesi, SBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ssac@sakarya.edu.tr.

*** Doç.Dr. Adnan Menderes Üniversitesi, Söke İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, cemal.iyem@gmail.com

1. GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte yaşanan değişim ve gelişmeler, yoksulluk sorununu derinleştirmiş ve yoksulluğun tanımına yeni boyutlar kazandırmıştır. Günümüz dünyasında bir işte çalışıyor olmak yoksulluktan kurtulmak için yeterli olmamakta ve çalışan yoksulluğu sorunu karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin belirli bir işte istihdam ediliyor olmasına rağmen, zaruri ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale gelmeleri, bu durumla ilgili politikalar üretilmesini ve uygulanması gerekli kılmaktadır.

Sektör ve istihdam yapısında yaşanan değişim, ücret düşüklükleri, sosyal güvenceden yoksunluk gibi temel başlıklar ile açıklanan çalışan yoksulluğunun bir diğer nedeni olarak bazı mesleklerin kaybolması da gösterilmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çalışan yoksulluğu çözülmesi gereken önemli sorunlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Post modern toplumun ihtiyaçları doğrultusunda şekillenen birçok sektörde olduğu gibi eğlence sektörü de pek çok alanda değişime uğramaktadır. Bu değişim ile birlikte Türkiye’de gelir dağılımından önemli bir pay alan birçok sanatçının tersine mahalli sanatçıların yoksullukla karşı karşıya kaldığı, mesleklerini icra edemedikleri bir yapı ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma, Kırşehir İlinde müzikleriyle ön planda olan Abdallar özelinde çalışan yoksulluğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla Kırşehir İli’nde yaşayan ve çalışan Abdallar arasından seçilen 22 yerel sanatçı ile mülakat gerçekleştirilmiştir.

Kültürel miras taşıyıcısı olan Abdalların çalışmalarına rağmen geçim sıkıntısı çekmeleri ve yoksulluk içinde bulunmaları, incelenmesi ve çözüme kavuşturulması gereken bir konudur. Zira mahalli sanatçılar arasında yer alan Abdal topluluklarının en önemli sorunu istihdam imkânlarının sınırlılığıdır. Sahip oldukları mesleği yapma imkânı ve bu meslekten elde ettikleri kazançları hızla azalırken, eğitim seviyelerinin düşüklüğü ve maruz kaldıkları önyargılar da düzenli bir işe sahip olma hususunda engel oluşturmaktadır. Bu durum Abdal toplulukları geçim kaynaklı bir yaşam mücadelesine sokmaktadır. Öte yandan Abdallık geleneği, Abdalların tarihçesi ve güncel yaşantıları ile ilgili yapılmış araştırmalar bulunmakla birlikte Abdalların geçim odaklı yaşam mücadelesine ilişkin yapılan çalışmalar sınırlıdır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada öncelikle çalışan yoksulluğun kavramsal çerçevesi incelenecek, daha sonra çalışan yoksullar olarak Abdallar hakkında bilgi verilecektir. Son olarak da Abdallarla yapılan mülakat çalışmasının sonuçları analiz edilecektir.

2. ÇALIŞAN YOKSULLUĞUN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Küresel bir boyut kazanan yoksulluk sorunu uzunca bir zamandır sadece işi olmayanları değil, çalışmakta olanları da tehdit ederek, çalışan yoksulluğu kavramının literatüre girmesine neden olmuştur. Gelir dağılımındaki eşitsizlikler, başta işsizlik olmak üzere emek piyasasına bağlı faktörler, hanehalkı büyüklüğü ve yapısı, enflasyon gibi nedenlerle ortaya çıkan yoksulluk sorununa, çalışan yoksulluğu

boyutundan bakıldığında küreselleşme sürecinde yaşanan dönüşüm ve değişimin etkileri görülmektedir.

ILO tarafından; “çalışan, ancak günlük 1 ya da 2 dolarlık yoksulluk sınırının altında gelir elde edenler” olarak kabul edilen¹ çalışan yoksullar, yılın en az yarısını işgücü piyasasında geçiren ve bu süreç içinde iş arayan ya da bir işte istihdam edilmesine rağmen yoksul ailelerde yaşayan kimseler² olarak tanımlanmaktadır.

Bireylerin toplumun ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olması durumu³ olarak ifade edilen yoksulluk sorununa bakıldığında bir işte çalışıyor olmanın yoksulluk riskini önemli ölçüde azalttığı düşünülmektedir. Ancak günümüz dünyasında yaşanan dönüşüm ve değişim, bir işte çalışıyor olmanın yoksulluktan kurtulmak için yeterli olmadığını göstermektedir⁴. Nitekim düşük ücretlerin, çalışanları yoksullaştıran başlıca nedenler arasında yer aldığı bilinmektedir. Öte yandan düşük ücretli çalışan bireyin, çalışan yoksul olduğunu söylemek mümkün değildir zira çalışan yoksulluğu bireyin tek başına çalışarak elde ettiği gelir üzerinden belirlenmemektedir. Çalışan yoksulluğu, hane halkı ile birlikte ele alınmaktadır. Çalışanın yaşadığı hanenin toplam geliri ve hanede yaşayan üyelerin sayısı temel alınarak belirlenmektedir. Dolayısıyla Yılmaz ve Terzi⁵’nin de belirttiği gibi “düşük ücretli çalışan” ile “çalışan yoksul” kavramlarını birbirinden ayırmak gerekir. Çünkü çalışan birey, düşük ücretli bir işte çalışıyor olabilir ancak, ailesinin ek gelirleriyle ya da sosyal yardımlarla yoksul olmayabilir. Ya da çalışan bireyin aldığı düşük ücret kendisini yoksulluktan kurtaracak bir düzeydeyken, ailesinin tek çalışanı olması ve aldığı ücretin ailesine yetecek düzeyde olmaması, bu kişiyi yoksulluk sınırı altında bırakarak çalışan yoksul sınıflandırması kapsamına sokabilir.

Bireysel nedenlerin yanı sıra yapısal ya da dışsal etmenlerin ağırlıklı etkisi ile izah edilen çalışan yoksulluğu, işgücü piyasasında esnekliğin artması, düşük ücretler, eğitim yetersizliği, ayrımcılık ve sosyal koruma sistemlerinde yaşanan değişimlerin⁶ bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışanların yoksullaşmasına sebep olan nedenler ülkeden ülkeye farklılık göstermekle⁷ birlikte, üretim teknolojilerindeki gelişmelerin günümüz istihdam yapısında ortaya koyduğu değişim tüm ülkeleri doğrudan etkileyen unsurlar arasındadır. Çalışan yoksulluğunu anlamada önemli bir nedeni oluşturan bu değişim sürecinde, işgücünün niteliğinden beklentiler farklılaşmakta, birçok iş ve mesleğin yok

1 ILO, Global Employment Trends 2010 International Labour Organization, 2010.

2 Kapar, R., Sosyal Korumanın İşgücü Piyasasına Etkisi, (DİSK Birleşik Metal-İş Sen. Yay., İstanbul,2005), s.82

3 Ensari, S., “TÜİK’in Yoksulluk Analizleri Üzerine”, Maliye ve Finans Yazıları, Yıl: 24 Sayı:87, 2010, s.9-15.

4 Kapar, R., “Türkiye’de Çalışan Yoksullar”, ASOMEDYA Ankara Sanayi Odası Yayın Organı, (Kasım-Aralık), <http://www.sosyalkoruma.net/pdf/asocalisan.pdf>, 2010, s.53

5 Yılmaz, B. ve Terzi, H., “Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) Ülkelerinde Asgari Ücretin Karşılaştırmalı Bir Analizi”, Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi, C:20, S:2, 2006, s.122.

6 Gündoğan, N., Yoksulluğun Değişen Yüzü Çalışan Yoksullar, (Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir,2007), s.19; Şenses, F., “Küreselleşmenin Öteki Yüzü”, (İletişim Yay., İstanbul,2001) s.146.

7 Gündoğan, a.g.e., 2007, s.19

olduğu ya da yeni çalışma biçimleriyle yeniden şekillendiği görülmektedir⁸. Bilgi ve teknolojik yeniliklerle beslenen yeni yapı içinde çalışma hayatı her yönüyle önemli bir dönüşüm geçirirken birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmiştir. Bu durum çalışanları ve çalışmak isteyenleri de olumsuz yönde etkilemiştir.

3. ÇALIŞAN YOKSULLAR OLARAK ABDALLAR

Değişen sosyolojik ve ekonomik süreç içerisinde bazı mesleklerin kaybolması, yoksulluk nedenleri arasında giderek daha fazla yer almaya başlayan önemli bir faktör olarak tartışılmaktadır. 1980'li yıllar itibariyle başta teknolojik gelişimin üretim yapısı üzerinde yarattığı değişim olmak üzere ekonomik ve sosyal yaşamda önemli bir dönüşüm gerçekleşmiştir. Bu dönüşüm sürecinde birçok sektörde önemli gelişmeler yaşanırken, birçok mesleğin de ortadan kalktığı, kaybolduğu izlenmektedir. Yaşanan dönüşüm ve değişim kaybolan bu meslekleri icra edenlerin geçim kaynaklarında daralmaya hatta geçim sıkıntısı yaşamalarına neden olarak, çalışan yoksullar kervanına katılmaları sonucunu doğurmaktadır. Yorgancılık, kalaycılık, süpürgecilik gibi el emeğine dayalı geleneksel meslekler teknolojik gelişme ve üretim tekniklerindeki hızla yenik düşerken, geleneksel sanat ve kültür yapısında yaşanan dönüşüme ayak uyduramayan meslekler de dikkat çekmektedir. Günümüz modern toplum yapısı ve yaşantısı içinde kendine yer bulamayarak kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel mesleklerden biri de Türk kültürü içinde önemli bir yere sahip olan ve Abdallar tarafından icra edilen davulculuk ve zurnacılıktır. Geleneksel sanatçılar arasında yer alan Abdalların geçmişte olduğu gibi sanatlarını icra edemedikleri ve dolayısıyla geçim sıkıntısı içinde yaşam mücadelesi veren çalışan yoksullar arasında yer aldıkları görülmektedir.

Anadolu halk müziğinde önemli bir yer tutan ve özellikle Kırşehir ve Kırıkkale çevresinde yaşam sürdüren Abdal müzisyenler, asırlarca süren bir kültürün parçası olarak halk müziği geleneğini profesyonel olarak gerçekleştiren sanatçılar olarak tanınmaktadırlar. Kendilerine has yaşantılarıyla eskisi kadar olmasa da hala Türk kültürü içinde var olmaya çalışan Abdalların Anadolu halk müziğini başlıca icra eden saz ve söz sanatçıları oldukları bilinmektedir⁹. Ancak özellikle teknolojik gelişmenin kültürel yapıya yansımaları ve modern toplum yaşantısıyla birlikte Abdalların eğlence yaşamı içinde etkinliklerini yitirdikleri ve özellikle açık mekânlarda çalınan davul, zurnaya dayalı mesleklerini¹⁰ eskisi gibi icra edemedikleri görülmektedir.

8 Koray M, Sosyal Politika, (İmge Kitabevi Yay.,2008), s. 219-220.

9 Ramazan Yıldız, Ümit Nazenin, Orhan Özcan ve diğ., "Kırşehir Abdallarının Eğitim Hakkına Erişiminin Önündeki Engeller", Eğitim Bilim Toplum Dergisi, Cilt:13, Sayı: 49, Kış 2015 ; Seyit Yöre, "Kırşehir Yöresi Halk Müziği Kültürünün Kodları ve Temsiliyeti", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, 2012

10 Kılıç (2012), "Abdallar, buldukları bölgenin saz ve söz sanatçılarıdır. Sazları, davul, zurna, düdük, tambura (bağlama), darbuka, kemandır. Ama asıl ve çoğunlukta olan sazları davul zurnadır." şeklinde belirtmektedir.

Yöre (2012), "Kırşehir yöresi halk müziğinde temelde uzun saplı bağlama ve diğer bağlama çeşitlerinin (divan, bağlama, tambura ve cura) kullanıldığı ve yörede yaygın olan kemarın da boyunda, omuzda ve diz üzerinde çalındığını ifade etmektedir. Üflemeli çalgılardan kaba zurna, dilli ve dilsiz kaval; vurmali çalgılardan, davul, def, kaşık, parmak zili ve zilli maşanın; ayrıca yörede Gırnata adı verilen karnet ile ud ve cümbüşün de kullanıldığı, keman, bağlama, def veya

Modern dünyada değişen ve dönüşüm geçiren birçok alan gibi eğlence dünyası ve eğlence kültürü de hızla farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın bir sonucu olarak asıl mesleği davulculuk ve zurnacılık olan Abdallar eğlence kültürü içindeki eski yerlerini hızla kaybetmektedirler. Tek geçim kaynağı davul ve zurna olan Abdalların yaşamlarını doğrudan etkileyen bu süreç yoksullaşmayı da beraberinde getirmektedir. Eğitim seviyeleri yüksek olmayan Abdalların çoğunun sürekli bir işe yerleşemedikleri ve yılın büyük bir bölümünü işsiz olarak geçirdikleri¹¹ ifade edilmektedir.

Yaklaşık 20-25 yıl öncesinde başta düğünler olmak üzere eğlence günleri ve törenlerde başat rol oynayan Abdallar büyük kazançlar da elde etmekten günümüzde hem sahip oldukları yeri hem de kazançlarını önemli oranda kaybetmişlerdir. Abdallar geçmişte yılın her ayı, haftanın her günü ve hatta günde 4-5 iş alırken günümüzde çoğunlukla yılın belirli aylarında, haftanın belirli günlerinde çalışarak elde ettikleri kazanç ile yılın geri kalanında geçinmeye çalışmaktadırlar.¹² Bu durum Abdalların yoksulluk sorunu yaşamasının yanı sıra davulculuk, zurnacılık mesleğinin de kaybolduğu bir süreci işaret etmektedir. Nitekim Kılıç¹³ tarafından gerçekleştirilen araştırmada da Abdal davulcuların artık geçimlerini davulculukla sağlayamadıkları için mesleklerini bırakmak istedikleri, Abdal gençlerin düzenli geliri olan işlerde çalışmak istedikleri belirtilmektedir.

Öte yandan genelde çalışma hayatında özelde eğlence sektöründe ayrımcılık önemli bir sorundur ve yoksulluğun da nedenleri arasında yer almaktadır. Etnisite de bir ayrımcılık faktörü olarak çalışma hayatında Abdalların önüne engel olarak çıkmaktadır. Nitekim kendileri de sahip oldukları iş ve meslekleri kimliklerinin bir sonucu olarak görmektedirler. Görünüşleri ve sahip oldukları kültürel karakteristikleri nedeniyle öteki olarak konumlandırılan¹⁴ Abdallar da Çingenerler ve diğer birçok azınlık gibi iş bulmada, işe yerleşmede ve istihdam edildiği süre içerisinde birçok zorluk yaşamaktadır. Bu durum sahip oldukları mesleklerini icra etme ve bu kültürü yaşatma imkânı bulamayan Abdalların başka işler edinme sürecini de olumsuz etkilemektedir.

Abdalların genel olarak eğitim seviyelerinin düşük olması, kendi çıkarlarını koruyabilme, örgütlü bir temsiliyet oluşturabilme sürecinde de engel olarak ortaya çıkmaktadır. Abdalların örgütlenme konusunda da etkin olmadığı görülmektedir.

4. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Farklı kültürlerin ve birçok etnik kökenin barındığı Türkiye’de yoksulluk önemli sorunlardan biri olarak tartışılmakta ve özellikle de etnisitenin ayrımcılık suretiyle

---

dümbeğin birlikte çalınmasına ince saz denildiği belirlenmiştir. Ayrıca açık mekânlarda davul ve zurna çalındığı, kapalı mekânlarda ise ince saz veya kadınların sadece def veya ud ile def çaldığı görülür (Özhan 1991, Aktaran: Turhan vd. 2000: 33) “ şeklinde ifade etmektedir.

11 Enise Kılıç, “Ritüelleri Yöneten Davulcu ve Zurnacıların Modern Toplum Yaşantısındaki Yeri”, Batman Üniversitesi, Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2012

12 Kılıç, a.g.e., 2012,s.355

13 Kılıç,a.g.e., 2012

14 Suat Kolukıncı ve Ali Rıza Yıldırım, “Kimlik İnşasında Söylen ve Anlam İlişkisi: Kocabaş Abdalları Örneği”, Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:8, Güz 2009, s. 146

yoksulluğa zemin hazırladığı bilinmektedir. Sadece işsizlerin değil çalışan kesiminde karşı karşıya olduğu yoksulluk sorunu son yıllarda Abdallar gibi farklı etnik kökene sahip mahalli sanatçıların da yaşadığı ve çözüm beklediği bir gerçekliktir.

Talepler doğrultusunda sürekli değişen program ve içeriğe sahip olduğu ifade edilen eğlence sektörü, post modern toplumun ihtiyaçları üzerinden şekillenen yeni bir eğlence anlayışını da beraberinde getirmektedir. Esnek çalışma biçimleri, çalışma saat ve ücret düzeylerinin belirsizliği, sosyal güvence sunmaması, örgütlenmeye imkân vermemesi sebebiyle eğlence sektörü çalışanları, zorlu bir çalışma süreci geçirmektedirler¹⁵. Öte yandan geleneksel, mahalli sanatçıların ve eğlence tarzının bu yeni yapı içerisinde kendilerine yer bulamadıkları, hızla bu sektörün dışına itildikleri ve yoksullaştıkları gözlemlenmektedir.

Bu çalışma, Kırşehir İlinde kültürel miras taşıyıcısı olan Abdallar özelinde çalışan yoksulluğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma Kırşehir İli'nde yaşayan Abdallar arasından seçilen ve hali hazırda çalışan 22 yerel sanatçıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerle derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar yüz yüze yapılmıştır. Mülakatlarla elde edilen veriler içerik analize tabi tutulmuştur. Alan araştırmasında Kırşehir ilinin seçilme nedeni, mahalli sanatçı statüsündeki birçok Abdalın Kırşehir Merkez'de yaşadığının öğrenilmesi ve bu kişilere ulaşılmasının kolaylığı olmuştur. Bu konuda Kırşehir Valiliği, Kırşehir Belediyesi, Kırşehir İl Kültür Turizm Müdürlüğü ile görüşülerek yardım alınmıştır. Örneklemde yer alan kişilerle kahvehanelerde, Bakanlık bünyesindeki çalışma mekânlarında ve mehter çalışmalarını yürüttükleri çalışma salonlarında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle katılımcıların genel özelliklerine yer verilecek daha sonra yoksullukla ilgili bulgular tartışılacaktır.

5.1. Katılımcıların Genel Özellikleri

Tablo 1: Mülakata Katılanların Genel Özellikleri

	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	-	-
Erkek	22	100
Medeni Durum		
Evli	19	86,4
Bekar	2	9,1
Dul	1	4,5

¹⁵ Nursel Durmaz, "Eğlence Sektöründe Çalışma Koşulları ve Ayrımcılık: Çingenerler Örneği", Çalışma ve Toplum Dergisi, 2015/1, s.262-265.

Çocuk Sayısı		
Yok	3	13,6
1	2	9,1
2	7	31,9
3	6	27,4
4 ve üstü	4	18,2
Yaş		
15-24	1	4,5
25-34	3	13,6
35-44	10	45,5
45-54	3	13,6
55-64	4	18,2
65 ve üstü	1	4,5
Eğitim Düzeyi		
Okuryazar değil	0	0
İlkokul	15	68,3
Ortaokul	1	4,5
Lise	5	22,6
Ön lisans	1	4,5
Lisans	-	-
Kültür Bakanlığı Sanatçısı Olup Olmadıkları		
Evet	10	45,5
Hayır	12	54,5

Katılımcıların genel özellikleri incelendiğinde; görüşülen kişilerin tamamını erkeklerin oluşturduğu görülmüştür. Ataerkil toplum olan Abdallarda çalışan nüfus içerisinde kadınların oranının çok az olduğu belirtilmiştir. Özellikle müzisyen olarak çalışanların hemen hemen hepsinin erkek olduğu tespit edilmiştir. Nitekim Yöre¹⁶ tarafından yapılan çalışmada da Kırşehir yöresi halk müziği kültürünün ege-men müzisyen cinsiyeti erkek olarak belirtilmiştir. Bu durumun temel nedeni ise babadan oğula süren bir gelenek içinde var olma şeklinde ifade edilmektedir.

Yaş durumuna bakıldığında; mahalli sanatçıların çoğu 35-44 yaş aralığında yer almaktadır. Abdalların büyük çoğunluğunun 35 yaş üstü olduğu görülmektedir. Bu durum artık gençlerin bu mesleği çok fazla tercih etmediğini ortaya koymaktadır. Araştırmada katılımcıların %86'sının evli, %9'unun bekâr, %4'ünün dul olduğu görülmektedir. Abdalların büyük bir kısmı okur-yazar olmakla birlikte eğitim düzeyleri düşüktür. Görüşülen kişilerin büyük çoğunluğunun lise altı bir eğitime sahip oldukları ve lisans ve lisansüstü düzeyde eğitime sahip kişilerin olmadığı görülmektedir. Katılımcılara bu durumun nedeni sorulduğunda; geçim sıkıntısı, köyde

16 Yöre,a.g.e.,2012, s. 571

yaşadıkları için ulaşım gibi masrafların çok olması ve ailelerin okuldan alması gibi nedenler gösterilmektedir. Ancak Yıldız ve diğerleri¹⁷ tarafından gerçekleştirilen “Kırşehir Abdallarının Eğitim Hakkına Erişimi Önündeki Engeller” isimli çalışmada Abdalların farklı düzeylerde de olsa dışlanma, horlanma gibi ayrımcı ve ötekileştirici davranışlara maruz kalmalarının eğitime erişim ve dolayısıyla Abdalların eğitim seviyesi açısından belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Abdalların maruz kaldıkları bu ayrımcı ve ötekileştirici davranışların temel nedenleri arasında Abdalların yaptıkları iş, meslek ve gelir düzeyinin önemli bir yeri vardır.

Sanatçıların Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışıp çalışmamları önemli bir konudur. Çünkü Sanatçıların Kültür Bakanlığı'na bağlandıktan sonra geçimlerinde olumlu gelişmeler olduğu ve sosyal yaşamları güvence altına alındığı katılımcılar tarafından belirtilmektedir. Katılımcıların %45'inin Kültür Bakanlığı sanatçısı olduğu görülmektedir. Kültür Bakanlığı sanatçısı olduktan sonra kişilerin ekonomik ve sosyal durumundaki değişiklikler sorulduğunda, katılımcılar en çok güvence altında olmak açısından faydası olduğunu söylemişlerdir. Bu konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Bazı şeyler tabi ki değişti. Sigorta olayı. On beş kişinin hayatı kurtuldu. Eş, çocuk buna dahil. Devlet memuruyum.” (Konuşmacı 2, 2015)

“Bakanlığa bağlandıktan sonra, en başta geçimimiz değişti. Zorlanıyorduk, geçinmekte. Rahatladık yani o.” (Konuşmacı 10, 2015)

“Rahata girdik tabi. Gün bulup, gün yesek, yine iyiydi. Bakanlığa giremesem üniversitede çocuğum olur mu” (Konuşmacı 11,2015)

“Düzene girdi. O eski kimsesizlik, garibanlık kalmadı. Açıkça söyleyim; kendi yağımızla kavrulmaya başladık.” (Konuşmacı 12, 2015)

“Sigortalı olduk. Hayatımız bir güvence altına alındı. Önceden yeşil kartlıydık. Şimdi sigortalıyık.” (Konuşmacı 15, 2015)

“Çok şey değişti hayatımızda. Allah razı olsun sebepten devletten. Verdiğine şükür, devletin sayesinde maaşımız alıyoruz yani. Sigortamız var, maaşımız var. Daha önce bu sanat bizim karnımızı doyurmuyordu. Düşün mevsimi oldu mu 5.-6. ayda düşün başlıyor 9.-10. ayda bitiyor. İki üç ayda on iki ayı doyurmuyor.” (Konuşmacı 16, 2015)

5.2. Katılımcıların Gelirleri İle İlgili Bulgular

Mülakata katılan kişilerin hanelerinin aylık gelirleri incelendiğinde; Kültür Bakanlığı sanatçıları dışındakilerin düzenli ve sürekli bir geliri olmadığı tespit edilmiştir. Bu kişiler sezonda iki-üç ay çalıştıklarını bunu on iki aya bölüp, bir rakam söylediklerini belirtmişlerdir.

17 Yıldız ve diğ.,a.g.e.,2015

Tablo 2: Ortalama Aylık Hane Gelirleri

Gelir Aralığı	Sayı	Yüzde
Gelirim yok	6	27,24
1-500	5	22,9
501-1000	1	4,54
1001-1500	2	9,08
1501-2000	6	27,24
2001+	2	9,08

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların yaklaşık yarısının hane gelirlerinin, asgari ücretin altında olduğu ortaya çıkmıştır. Görüşme yapılan kişilerin eşlerinin de sürekli gelir getirecek düzenli bir işe sahip olmadıkları, iş çıkarsa gündelik temizlik işleri gibi günlük yevmiyeli işlerde nadiren de olsa çalıştıkları ifade edilmiştir. Kolukırık ve Yıldırım¹⁸ tarafından da Abdalların geniş ve ataerkil aile yapısına sahip oldukları ifade edilmiştir. Daha ziyade kapalı bir toplum yapısı sergilemeleri sebebiyle evliliklerin de grup içinde gerçekleştiği ve böylelikle kadınların da ataerkil yapı içinde hareket ettikleri ve ev işi, yaşlı, çocuk bakımı gibi sorumlulukların kadınlara bırakıldığı görülmüştür.

Katılımcılar çalışmalarının en fazla olduğu dönemin yaz olduğunu ifade etmişlerdir. Bunda en büyük etkenin, harman kaldırımı ve gurbetçilerin yazın memleketlerine gelip düğün yapmaları olduğu görülmüştür. Mayıs ayı itibariyle havaların ısınmasıyla birlikte, düğün sezonunun açıldığı, sezonun ekim ayına kadar sürdüğü belirtilmiştir. Abdallar genel itibariyle müzisyenlikten geçimlerini sağladıkları için, en yoğun dönemleri düğünlerin arttığı dönemlerdir. Katılımcıların en çok kullandığı “*gün bulup, gün yeme*” deyimini burada karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar gelirlerinin düzensiz olduğunu, çalışmalarının azaldığı dönemlerde ise gelirlerinin neredeyse yok denecek kadar az olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca gelirlerinin bahşişlerin durumuna göre değiştiğini ifade etmişlerdir. Yaz dönemlerindeki gelirlerini, on iki aya bölüp geçimlerini sağladıklarını, yaşam koşullarının sezon bitimlerinde zora girdiğini, kış aylarında borçla geçindiklerini ve yaz aylarında ise çalışarak borçlarını ödediklerini belirtmişlerdir. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Gelir bahşişlerin durumuna göre değişir. Bir düğüne gidersin 300 TL’ye çıkarsın. Bir düğüne gidersin 1000 TL” (Konuşmacı 1, 2015).

“Düğün çalarız. Köylerde şehirde. Gelir normalin altında olur iki ay çalış on ay yatarık. Yaz aylarında çalışır. Borç öderik. Kazancımız borca gider.” (Konuşmacı 4, 2015)

“Bizimki belli olmuyor ki. Avcı işine benzer. Nasip anlayacağın. Yaklaşık yıllık 5000TL’yi görürsün. On iki aya böl işte. Ne yapar 500 TL. O para da durursa. Düğünler gelene kadar, para bitiyor.” (Konuşmacı 15, 2015)

18 Kolukırık ve Yıldırım, a.g.e. 2009, s.149

“İhtiyarık. Gençlerin yaptığı işi yapamıyoruz. İş yok, para yok o zaman.” (Konuşmacı 6, 2015)

Kılıç¹⁹ tarafından yapılan çalışmada da 20 yıl öncesine kadar düğünlerden büyük kazanç elde edilirken, bugünkü geçimlerinin yetersiz kaldığı; genellikle Temmuz, Ağustos, Eylül aylarında yapılan düğün zamanlarında 2 gün çalışıp 5 gün boş oturulduğuna ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Yine aynı çalışmada düğün eğlencelerinde 15 dakika gibi kısa süreliğine davul çaldırmak isteyenler olduğu, bu işlerden elde edilen bahşişlerin düğün salonuna kaldığı bu gibi sebeplerden ötürü kısa süreli işlere gitmenin tercih edilmediği de belirtilmiştir.

Kültür Bakanlığı sanatçılarının, düzenli bir işleri ve gelirleri olduğu için, düğünlere daha seyrek gittikleri, sosyal güvencelerinin koruma altına alınmasının onlar açısından yoğun çalışmayı gerektirmediği görülmüştür. Katılımcılardan Kültür Bakanlığı'na bağlı Abdalların gelirlerinin, asgari ücretin altına düşmediği gözlemlenmiştir. Bu konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Memur maaşı düzenli yatıyor. Rahatım o yüzden biraz.” (Konuşmacı 11, 2015)

“Biz zaten burada çalıştığımız için düğünlere gitmiyoruz. Düzenli gelirimiz var. İnsanları kıramadığımız zaman gideriz. (Konuşmacı 12, 2015)

“Standart bizim maaş 2000. Memur olduğumuz için.” (Konuşmacı 10, 2015)

“Aylığımız var. Allah'a şükür değişmiyor pek.” (Konuşmacı 12, 2015)

“Katılımcılara ek bir işte çalışıyor musunuz?” sorusu sorulduğunda büyük bir bölümünün hayır cevabı verdiği görülmüştür. Ancak katılımcıların çok az bir kısmı müzisyenliklerinin yanı sıra, hurdacılık, ticaret ve mehteran gibi ek işlerde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Yıldız ve diğ.²⁰ Kırşehir'de yaşayan Abdal topluluğunun; düşük gelirli, vasıfsız, düzensiz, gündelik işlerle uğraştıklarını ifade etmektedir. Öte yandan Abdalların tarımla uğraşmadıklarını, maddi yetersizlikler sebebiyle hayvancılık ve esnafılık da yapamadıklarını belirten Kılıç²¹, yaşadıkları çevrelerde aşağı ve hor görülmeleri sebebiyle yevmiyeli işe bile alınmadıklarına dikkat çekmektedir. Yine Kılıç tarafından gerçekleştirilen çalışmada genç, yaşlı hemen hemen tüm Abdalların işsiz olduğu, Abdal gençlerin ise düzenli geliri olan işler yapmak istedikleri vurgulanmıştır. Öğrenimleri olmadığı için sürekli bir işe yönelemeyen Abdallar için sanatlarını icra etmek diğer işlerden kıymetli olsa da hurdacılık, hamallık, patates, pancar sökümü gibi sürekli gelir imkânı olmayan geçici işlere yöneldikleri görülmektedir.

5.3. Katılımcıların Aylık Gelirlerinin Giderlerini Karşılıyıp Karşılımadığı İlgili Bulgular

Mülakata katılan abdalların büyük bir çoğunluğu aylık gelirlerinin giderlerini karşılamadığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların aylık giderleri içinde gıda, ısınma

19 Kılıç, a.g.e., 2012, s.355-356.

20 Yıldız ve diğ., a.g.e., 2015, s.113

21 Kılıç,a.g.e.,2012

gibi temel harcamaların önemli bir yer tuttuğu belirtilmiştir. Kış dönemlerinde market, bakkal vs. alışverişlerini veresiye usulü yazdırdıkları, yazın sezonun açılmasıyla, borçlarını ödedikleri tespit edilmiştir. Özellikle Kültür Bakanlığı’na bağlı olmayanların gelirlerinin yetersiz olduğu ve ailelerini geçindirmekte sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Katılımcıların büyük bir kısmının, kendilerine ait konutlarının olduğu tespit edilmiştir. Kirada olanların sayısı oldukça bir hayli düşüktür. Bu durum harcamalar açısından olumludur. Sağlık harcamaları için ise Kültür Bakanlığı’na bağlı olmayanların uzun yıllar yeşil karttan faydalandıklarını ancak yeni sistemle birlikte Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından otomatik olarak Genel Sağlık Sigortasına geçirildiklerini belirtmişlerdir. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Biz alt düzeyde kalan aç insanlarız.” (Konuşmacı 4, 2015)

“Gelir giderlere ancak kâfi geliyor. Şimdi çoluk çocuk var. Hastalık var. Ölüm var. Giyim var, yiyecek var. Şükür gerçi Rabbime.” (Konuşmacı 15, 2015)

“Karşılamiyor ağabey la. Bu sene kurbanımı Hollanda’dan biri göndermiş hayrına.” (Konuşmacı 6, 2015)

“Karşılamiyor, tabiki. Kendi yaşamızla mecbur kavrulacak tabi. Hergününe şükür. Sebep olan herkesten Allah razı olsun.” (Konuşmacı 12, 2015)

“Kıt kanaat yetinmeye çalışıyorum. İşte biraz kemer sıkıyoruz.” (Konuşmacı 14, 2015)

“Bu gelir mi? Karşılamiyor da, napalım hadi? Şimdi, yazdırıyoruz. Sonra ödüyoruz.” (Konuşmacı 15, 2015)

Temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorluk çeken katılımcıların büyük bir çoğunluğu birikim yapamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çok az bir kısmı kredi ile ev ve taşıt aldığını ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Gelirim çok fazla değil ancak birikim yapmak zorundayım. Ev aldım. Taksit ödüyorum.” (Konuşmacı 1, 2015)

“La yok. Ne kazandık ki. Neyle yapabildim. Birikimin hepsi gecekonduda bir ev.” (Konuşmacı 4,2015)

“Ne birikimi. Kirayı zor veriyorum vallaha. Hatta kira bile birikiyor. Yaza veriyoruz.” (Konuşmacı 6,2015)

“Yok ağabey neyi biriktirecem. Karnımı doyuramıyorum ki, birikim yapayım.” (Konuşmacı 8, 2015)

“Gelir ancak ihtiyaçlara kâfi geliyor. Şimdi çoluk çocuk var. Hastalık var. Ölüm var. Giyim var, yiyecek var. Şükür gerçi Rabbime.” (Konuşmacı 15,2015)

5.4. Katılımcıların Sosyal Güvenceleri İle İlgili Bulgular

Katılımcıların sosyal güvence durumu incelendiğinde; yarısından fazlasının sosyal güvencesinin olduğu görülmüştür. Sosyal güvencesi olanların neredeyse tamamına yakını Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışanlardır. Ayrıca az sayıda da olsa başka bir işte çalışıp sigortalı olanlar vardır. Sosyal güvencesi olmayanlarında uzun yıllar yeşil karttan faydalandığı şimdi ise genel sağlık sigortası kapsamına girdikleri görülmüştür. Araştırmada sigortasını kendi yatırımlarının olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3: Sigortalılık Durumları

Sigortalılık Durumları	Sayı	Yüzde
Kendim Yatırıyorum	-	-
Devlet Sanatçısı Sigortalıyım	10	45,4
Ayrı Bir İşte Sigortalıyım	3	13,74
Sigortam Yok	9	40,90
Toplam	22	100

5.5. Katılımcıların Kendilerini Yoksul Olarak Görüp Görmedikleri İle İlgili Bulgular

Yapılan mülakatlarda katılımcıların büyük çoğunluğunun kendilerini yoksul olarak hissettikleri görülmüştür. Katılımcılar yoksulluğu, günlük zaruri ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak algılamaktadırlar. Gelirlerinin düzenli ve sürekli olmayışı, sezonluk işlerde çalışmaları ve temel ihtiyaçlarını karşılayamamalarından dolayı katılımcılar kendilerini yoksul hissetmektedirler. Kendilerini yoksul hisseden kişilerin önemli bir kısmının bakanlığa bağlı çalışmayanlar olduğu görülmüştür. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

"Kendim, yoksul bir insanım. Geçimden aciz, aç insanız". (Konusmacı 4, 2015)

"Kalbimiz çok zengin. Kendimiz yoksuluz yav". (Konusmacı 7, 2015)

"Ben kendimi hiç yoksul görmedim. Neden mi? Onu da yaz oraya. Gönlümüz zengin. İman zenginliğimiz var. Gideceğimiz yer de aynı." (Konusmacı 15, 2015)

"Yoksul olarak görüyoruz. Şimdi çoluğumuza çocuğumuza bırakacak birşeyimiz yok. Babadan ev kaldı. Gerçi evde kendim yaptım. Millet on daire bırakıyor. Biz devletin verdiği en düşük memur maaşıyla geçiniyoruz." (Konusmacı 17, 2015)

"Yoksulum tabi. Yazın çalışıp, kışın yattıktan sonra. Ne anlamı kalır." (Konusmacı 20, 2015)

5.6. Katılımcılara Yapılan Yardımlar ve Destekler İle İlgili Bulgular

Katılımcıların herhangi bir kurum/kuruluştan yardım alıp almadıkları sorulmuş; %82’si herhangi kurum/kuruluştan yardım almadıklarını belirtmişlerdir. Bakanlığa bağlı çalışanların, yardıma ihtiyaç duymadıkları ifade edilmiştir. Katılımcılardan yardım alanların hemen hemen tamamına yakını, Kırşehir Belediyesi’ne bağlı Sosyal Yardımlaşma’dan kömür yardımı aldıklarını söylemişlerdir. Katılımcılar kömür dışında yerel yönetimlerden hiçbir yardım ve destek görmediklerini belirtmişlerdir. Yine mülakata katılanların önemli bir kısmının aile ve yakın akrabadan da yardım almadığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Aile büyüklere kendi karnını doyuramıyorlar ki. Bizim buradakiler İzmir’de küllükte, çöplükte teneke topluyor. Kendi karınlarını doyuramıyorlar. (Konuşmacı 4, 2015)

“Ne umuyon bacından, bacın ölüyor acından.” (Konuşmacı 5, 2015)

“Yok yav. Yerel yönetimin bize hiç faydası olmuyor ki. Kömür bile alamıyorum.” (Konuşmacı 6, 2015)

“Ağabey kömür veriyor. Belediye bir şey vermiyormuş. Öğrendik onuda devlet veriyormuş. Ekmek fişi var. Gıda yardımı var.” (Konuşmacı 8, 2015)

Yaptıkları meslekleri, bir kültürün taşıyıcısı olarak devam eden abdallar, mahalli sanatçılıklarının devamı için gereken destek veriliyor mu? şeklindeki soruya, hak ettikleri değerin ve desteğin verilmediği yönünde cevap vermişlerdir. 2001 yılında, Kültür Bakanlığı bünyesinde kurulan topluluk dışında bulunanlar, destek görmedikleri, değerlerinin bilinmediğini söylemişlerdir. Konu ile ilgili katılımcıların bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Kültürümüz, Kırşehir’in kültürü. Yavaş yavaş tükeniyor. Neşet Ertaş, Muharrem Ertaş, Çekiç Ali yani bu kültürlerimiz bizim. Kırşehir neylen ünlü ozanlarıyla ünlü. Ama azaldı yani yavaş yavaş. Çünkü geçimimiz zorlaştı. Beş sene sürmez burada birtane Neşet Ertaş kültürünü yaşatacak sanatçı kalmaz. Biz bu Kırşehir’de ev olarak hane olarak 300-400 haneydik. Şimdi bizim mahallemizde oturan yirmi hane kalmadı. Herkes İzmir’e gitti. Başının çaresine bakmaya gitti. Çalışmaya gitti. Evleri barklarını ziyan edip bıraktılar. Düğün salonları açıldı. Bizden olmayan sanatçılar türedi. Kırşehir’i kopyaladılar. Bizim yapacağımız işleri kendileri yapıyorlar. Çocuk liseyi bitiriyor. Eline bir orkestra alıyor, cihaz alıyor, kabin alıyor. Çalmayıda Bilmiyor. Ama karşıda dinleyen adama ucuz geliyor. Düğün kültürü öldü. Eskiden biz düğüne gittiğimiz zaman, “ustalar geliyor!” denirdi. (Konuşmacı 5, Detaysız Konuşmacı 1, Detaysız Konuşmacı 2, 2015)

“Bizlere devlet tarafından, ilgililer tarafından, bize hiç destek verilmiyor. Destek verilmiş olsa bugün bu yöremizde, sanatçılarımız mehter takımı kurar, şehir bandosu kurar, bunlarda çalışır. Bunlar başka bişey yapamaz. Bunlar sanatçı müzisyen. Böyle bir destek hiç yok hiç. (Konuşmacı 4, 2015)

“Değer veriliyor. Aşiret olarak, yeni yeni bu kültür oturmaya başladı. Yoksa abdal diye, ikinci sınıf görürler.” (Konuşmacı 9, 2015)

“Bizim Kırşehir’de bizlere değer verildiğini hissetmiyoruz. Neşet Ertaş da değer verilmediği için gidenlerden.” (Konuşmacı 12, 2015)

“Kırşehir insanı bizi severler. Yaptığımız işten dolayı, değer verirler.” (Konuşmacı 14, 2015)

5.7. Katılımcıların Gelecekle İle İlgili Beklenti ve İstekleri İle İlgili Bulgular

Katılımcılara gelecekle ilgili beklenti ve istekleri sorulmuş, büyük çoğunluğunun gelecek ile ilgili beklenti ve isteklerinde en büyük görevin devlete düştüğünü belirttikleri tespit edilmiştir. Bu konuda devletten bekledikleri en önemli husus Kültür Bakanlığı kadrolarının artırılmasıdır. Ayrıca katılımcıların yerel yönetimlerden de beklenti ve istekleri olduğu görülmüştür.

Katılımcıların konuyla ilgili bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“Bizimle ilgili konuda görev devletimize ve Kültür Bakanlığı’na düşüyor. Bir roman açılımı yaptılar; orayı kurtardılar. Burada 15-16 tane insanımızı aldılar. Sonrasında devamı gelmedi. Bi 15 kişi daha alsalar ailelerle birlikte çok sayıda kişi daha kurtulurdu belki. Ama almadılar. Onu öyle kestiler, attılar. Yav kardeşim 15 kişiyi kültüre almış 15 kişiyi de belediye alsın. 15 kişi de üniversitede çalsa.” (Konuşmacı 5, Detaysız Konuşmacı 1, Detaysız Konuşmacı 2, 2015)

“Madem biz bu yörenin kültür sanatçlarıyık. Her ilde ve ilçede bir topluluk kursalar bir sürü aile geçinir. Kültür Bakanlığı Bize Kırşehir ilinde bir topluluk kurdu. On beş kişi sına-oman alındık. Seksen kişi doksan, kişi aile ekmek yiyok.” (Konuşmacı 4, 2015)

“Belediye konservoatuar açabilir. Kültür Bakanlığı gibi kadro sağlayabilir. 15 Kişiyi ek-mek demek nereden baksan, 100 kişinin karnunun doyması demek.” (Konuşmacı 1, 2015)

“Neşet Ertaş Kültür Merkezi, açılıyormuş. Alsın bizi de. Kültür Bakanlığı sanatçısı yap-sın. N olur yani?” (Konuşmacı 8, 2015)

“Bakanlıktan, İl Kültür Müdürlüğü korosunun geliştirilmesini istiyorum” (Konuşma-cı 17, 2015)

“Şimdi biz burada devlet memuruyuz. Halbuki biz devlet sanatçısıyız. Bir taraftan bakıyorsun memursun, bir taraftan bakıyorsun sanatçısın. Sanatçıyık memur maaşı veriyor-sun, memuruz sanat işi yaptırıyorlar. Bizim istediğimiz hakkımızın verilmesini istiyoruz. Sanatçı kimliğini istiyoruz.” (Konuşmacı 16, 2015)

Katılımcılar, mesleklerini gelecek nesillere aktarmak istediklerini, kültürel miras olarak devam etmesini öngördüklerini belirtmişlerdir. Ancak gelir konusunda sıkıntı yaşamalarından dolayı, mesleği çocuklarının öğrenmek istemeği de gözlem-lenmiştir. Katılımcıların bazıları, çocuklarının eğitim hayatının devam etmesini, ço-cuklarının yaşam koşullarının böylelikle daha iyi olacağına ancak ek iş olarak bu mesleği yapmalarını istediklerini de değinmişlerdir. Katılımcıların konuyla ilgili bazı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

“Çocuk 1,5 yaşında. Büyüsünde bu kültürü öğrensın. Hafta sonlarında yapsın, ek iş güzel para.” (Konuşmacı 1, 2015)

“Kültür devam etsın isteriz. Bizde öğretme yok. Sazı duvardan alır, çalarlar. Meslekten gelir olmadığı için okumaya yönelmişler şimdikler.” (Konuşmacı 9, 2015)

“Benim oğlana öğretiyorum. Okuyacak kısmetse. Ama elinde bu sanat bulunsun.” (Konuşmacı 13, 2015)

“Bizim iş babadan, dededen geliyor. Hepimiz ondan ekmek yiyok. Çocuklarımızda yesınler. Ancak kkulda okumalarını istiyok. Güzel sanatlar falan.” (Konuşmacı 14, 2015)

“Benim çocuklarım çalıyor. Biri zurna, biri davul, biri saz çalar yeğenim. Öğrettim. Bizim başka işimiz yok. Olsa da yine yaparlar. Ben Tayland’a gittim. Kültürümüz bu, bayrak dalgalansın.” (Konuşmacı 15, 2015)

“Şimdiki nesiller bu sanatı yapmıyorlar. Babalarımız aç kaldı bizde aç kalırız diye düşünüyorlar. Üniversitede ise bazı çocuklarımız okuyor. Tiyatro çıkaran okulun adı neydi, heh konservatuar. Konservatuarda okuyan binde bir. Parasızlıktan okutamıyoruz çocuklarımızı. Kırşehir’de iki üç kişi çıkmaz üniversiteyi bitiren. Neyinen okutan çocuğu. (Konuşmacı 4, 2015)

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çalışan yoksulluğu çözülmesi gereken önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de sanatçıların önemli bir kısmı gelir dağılımından önemli bir pay almakta ancak bu durum mahalli sanatçılarda pek görülmemekte ve bu kesim yoksullukla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Çalışan yoksulluğunu Kırşehir İlinde müzikleriyle ön planda olan Abdallar özelinde incelemeyi amaçlayan çalışmanın neticesinde; Kültür Bakanlığı sanatçıları dışındakilerin düzenli ve sürekli bir geliri olmadığı ve yaklaşık yarısının ailesinin toplam gelirinin asgari ücretin altında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların, asıl meslekleri olan çalgıcılığın yanı sıra, hurdacılık, ticaret, geçmişte sünnetçilik olmak üzere birtakım işler yaptığı görülmüştür. Mülakata katılan Abdalların büyük bir çoğunluğu aylık gelirlerinin giderlerini karşılamadığını ifade etmişlerdir. Özellikle Kültür Bakanlığı’na bağlı olmayanların gelirlerinin yetersiz olduğu ve ailelerini geçindirmekte sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Yapılan mülakatlarda katılımcıların büyük çoğunluğunun kendilerini yoksul olarak hissettikleri görülmüştür. Gelirlerinin düzenli ve sürekli olmayışı, sezonluk işlerde çalışmaları ve temel ihtiyaçlarını karşılayamamalarından dolayı kendilerini yoksul hissettikleri belirtilmiştir. Kendilerini yoksul hisseden kişilerin önemli bir kısmının Bakanlığa bağlı çalışmayanlar olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanlara yapılan sosyal yardımların yalnızca kömür ile sınırlı olduğu ve bir kısmında bu yardımı dahi alamadığı ortaya konulmuştur. Abdalların mesleklerini, yalnızca kültürel miras olarak gelecek nesillere bırakmak istedikleri, kazançları ve güvencesizliği yüzünden çocuklarının veya aile fertlerinin bu işi yapmalarını istemedikleri görülmüştür. Bu konuda devletten ve yerel yönetimlerden gerekli desteği bulamadıkları belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Abdalların çalışmalarına rağmen yoksul oldukları ve kendilerini de yoksul hissettikleri ortaya çıkmıştır. Ailenin toplam gelirinin çok düşük olması, düzenli ve sürekli olmayışı, sezonluk işlerde çalışmaları ve temel ihtiyaçlarını karşılayamamalarından dolayı Abdallar çalışan yoksul olarak görülmektedirler. Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışanların ise düzenli bir işleri ve gelirleri olması nedeniyle daha iyi durumda oldukları ortadadır. Bu sebeple özellikle Kültür Bakanlığı'na bağlı olmayan ve düzensiz, süresiz geliri olan Abdallar için bazı tedbirlerin alınması elzemdir.

- Öncelikle kaybolmakta olan kültürel bir mirasa sahip çıkan Abdallar için özel politikalar ve projeler üretilmesi önemlidir.

- Abdallar için Kültür Bakanlığı'na bağlı kadroların sayısı artırılmalıdır. Geçimlerini bakanlık bünyesinde çalışarak sağlayan Abdalların bir kısmının, gelir düzeyinin oldukça iyi olduğu görülmektedir.

- Abdalların mevcut üye olduğu STK'lar köy dernekleri ve yerel derneklerdir. Ülke içerisinde sayısı oldukça fazla olan Abdallar, federasyon çatısı altında toplanmalıdır. İller bazında dernekler kurulmalı, kültürün yaşatılmasının yanı sıra, dayanışmanın da güçlenmesi sağlanmalıdır.

- Katılımcıların sosyal yardım olarak aldıkları yardımların yalnızca kömür ile sınırlı kaldığı gözlemlenmiştir. Sosyal yardımlar kömür ihtiyaçlarının yanı sıra, burs, gıda, sağlık yardımı şeklinde düzenlenmelidir. Ancak sosyal yardımlarla birlikte sosyal destek programlarının ve mekanizmalarının sağlanarak kendi sorunlarını çözmeye yönelik politikalar da geliştirilmelidir.

- Kültürel miras olan türkülerin yaşatılması, davulculuk ve zurnacılık mesleğinin kaybolmaması için Abdalların, şehirlerde kurulacak orkestralarda ve kültür merkezlerinde görev alması sağlanarak istihdam kapıları genişletilmelidir.

- Abdalların nesiller boyu süre gelen, kültürel mirasları olan müzisyenliklerini gelecek kuşaklara aktarmaları desteklenmelidir.

- Abdallar için şehre gelen ziyaretçilere kültürlerini sergileyecekleri ve Abdal nüfusun tanıtılacağı mekânlar açılmalıdır.

Abdallarla ilgili bundan sonra yapılacak çalışmaların, sadece kültürel miras yönünden değil, yoksulluk gibi farklı yönlerden de incelenmesi, bu kişilere yönelik özel proje ve politika üretilmesini teşvik edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Durmaz Nursel, “Eğlence Sektöründe Çalışma Koşulları ve Ayrımcılık: Çingeneler Örneği”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2015/1, ss:259-292.
- Ensari, S., “TÜİK’in Yoksulluk Analizleri Üzerine”, *Maliye ve Finans Yazıları*, Yıl: 24 Sayı:87, ss.9–15, 2010.
- Gündoğan, N., *Yoksulluğun Değişen Yüzü Çalışan Yoksullar*, Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir, 2007.
- ILO, *Global Employment Trends 2010 International Labour Organization*, 2010.
- Kapar, R., *Sosyal Korumanın İşgücü Piyasasına Etkisi*, DİSK Birleşik Metal-İş Sen. Yay., İstanbul, 2005.
- Kapar, R., “Türkiye’de Çalışan Yoksullar”, *ASOMEDYA Ankara Sanayi Odası Yayın Organı*, (Kasım-Aralık), <http://www.sosyalkoruma.net/pdf/asocalisan.pdf>, 2010, Erişim Tarihi: 02.06.2017b.
- Kılıç Enise, “Ritüelleri Yöneten Davulcu ve Zurnacların Modern Toplum Yaşantısındaki Yeri”, *Batman Üniversitesi, Yaşam Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2012.
- Kolukırık Suat ve Ali Rıza Yıldırım, “Kimlik İnşasında Söylem ve Anlam İlişkisi: Kocabaş Abdalları Örneği”, *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:8, Güz 2009, ss:351-359.
- Koray, M., *Sosyal Politika, İmge Kitabevi Yay.*, 2008.
- Şenses, F., “Küreselleşmenin Öteki Yüzü”, *İletişim Yay.*, İstanbul, 2001.
- Yıldız Ramazan, Ümit Nazenin, Orhan Özcan ve diğ., “Kırşehir Abdallarının Eğitim Hakkına Erişiminin Önündeki Engeller”, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, Cilt:13, Sayı: 49, Kış 2015.
- Yılmaz, B. ve Terzi, H., “Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) Ülkelerinde Asgari Ücretin Karşılaştırılmalı Bir Analizi”, *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, c.20 s:2, 2006.
- Yöre Seyit, “Kırşehir Yöresi Halk Müziği Kültürünün Kodları ve Temsiliyeti”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 2012.